

Motivatie en betrokkenheid versus werkbaar werk

een pijnlijke spreidstand

In 2020 zou 60% van de werknemers in Vlaanderen zich goed moeten voelen op zijn werkplek. Dat doel is nog lang niet in zicht. Integendeel. Jobs worden volgens de metingen al maar minder werkbaar in ons land. En dat geldt eens zo sterk voor een job in onderwijs.

Minder dan de helft (45,7%) van het onderwijspersoneel beschouwt zijn werk als werkbaar. Zo geeft de driejaarlijkse werkbaarheidsmonitor aan. Dat is 10% minder dan in 2013! De werkbaarheidsknelpunten die meer dan de helft van het personeel ervaart zitten vooral op het vlak van psychische vermoeidheid en de balans tussen werk en privé. Bijna 1 op de 5 leraren (19%) geeft aan dat psychische vermoeidheid een acuut probleem is. 46,3 vindt het problematisch en 53,7% heeft er geen problemen mee. Ter vergelijking: gemiddeld rapporteert 63,5% van de werknemers op de Vlaamse arbeidsmarkt dat hij of zij geen problemen heeft met psychische vermoeidheid.

Werk-privé

Dat het onderwijspersoneel bovengemiddeld problemen ervaart om werk en privé in balans te houden, komt bij het brede publiek misschien als een verrassing. Leraren werken immers maar als de kinderen op school zijn en hebben veel vakantie, zo luidt het vaak. Het tijdsonderzoek bevestigt. Bijna 1 op de 4 leraren (23,7%) vindt het lastig om een evenwicht te vinden tussen werk en privé. Dat is een flinke stijging tegenover 2016 (18,4%) of de nulmeting in 2004 (14,9%). Gemiddeld ervaart 12,8% van de Vlaamse werknemers een probleem op dit gebied. De onderwijssector scoort hier dus vrij slecht.

Werkdruk en emotionele belasting

Het rapport bevestigt verder dat de werkdruk te hoog is voor 41,1% van de leraren (37,2% in 2016

en 27,8% in 2004) en dat de emotionele belasting die met de job gepaard gaat voor 10,2% van de onderwijzers als een acuut probleem wordt beschouwd. Ook daar scoort de onderwijzer helaas slechter dan de gemiddelde Vlaamse werknemer (5,9%).

Welbevinden

Toch is het welbevinden van de leraar goed. Voor 85% van de leraren is er op dat vlak geen probleem. Dat wil zeggen dat jullie sterk bij jullie werk betrokken zijn en gemotiveerd voor de klas staan. Zo kennen we jullie. Bereid om voor de kwaliteit van het onderwijs en het groeiproces van de leerlingen tot het uiterste te gaan. Leraren zijn meerwaardezoekers. Ze willen een job met betekenis. Op het vlak van welbevinden doet de Vlaamse onderwijzer het dan ook beter dan de gemiddelde Vlaamse werknemer (78,9% van hen heeft geen problemen op het vlak van welbevinden).

Ook over taakvariatie klaagt de leraar niet. 94,5% van het onderwijspersoneel geeft aan dat zijn job op een positieve manier afwisselend is en dat hij of zij de kans krijgt om de vaardigheden die hij/zij als leraar bezit, ook echt in te zetten. De leraar is ook tevreden over zijn autonomie op het werk en over de ondersteuning en coaching die hij van zijn directe leidinggevende krijgt.

Tussen twee vuren

Deze cijfers komen niet als een verrassing. Het tijdsonderzoek bracht al in beeld dat leraren erg hard werken. Het jaarlijks rapport over het ziekteverzuim is al een decennium lang één

TEKST
Lies Van Rompaey

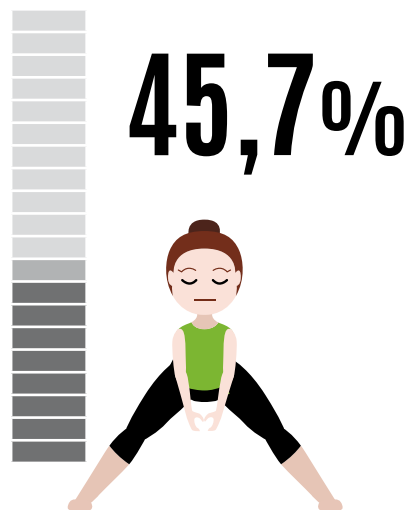
grote waarschuwing aan de overheid. Het Talis rapport toonde de grote intrinsieke motivatie van de leraar. De werkbaarheidsmonitor van 2019, opgemeten in de periode februari-april van dit jaar, sluit daar naadloos op aan. Dat maakt de cijfers niet minder pijnlijk. Ze tonen de spreidstand die een onderwijzer moet maken om de job die hij doodgraag doet ook in realiteit haalbaar te maken. En die spreidstand lukt hem hoe langer hoe minder. Dat is een probleem voor heel onze samenleving. Goed en zelfs excellent onderwijs aanbieden is één van de topprioriteiten van onze regering. Maar een school kan maar een fantastische plaats zijn om te leren, als het ook een fantastische plaats is om te werken. Om de balans tussen privé en arbeid te verbeteren en om de emotionele belasting en psychische vermoeidheid te verminderen, moeten we niet of niet alleen naar het individu kijken. Inzetten op de veerkracht van mensen volstaat al lang niet meer. Het is de organisatie van de job die beter moet.

Een complex probleem

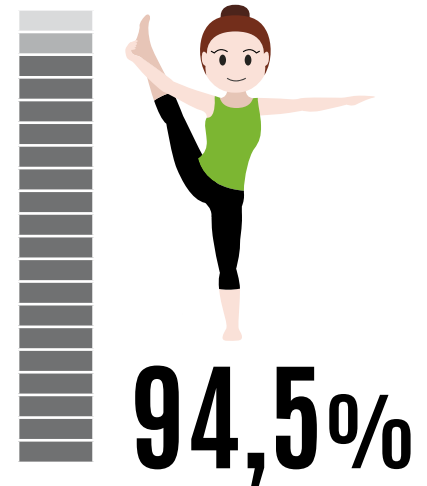
Het probleem is complex. Er is niet één oorzaak. Het diverser worden van klassen, het verhogen van de planlast, het verzwaren van de maatschappelijke druk, het gebrek aan ondersteuning, het gebrek aan overlegtijd, ... en daar bovenop de onzekerheid over de loopbaanduur en het pensioen zorgen er voor, samen met ongetwijfeld nog een aantal andere breed maatschappelijke tendensen, dat leraren het niet meer trekken. Het zijn meteen ook de punten waarvoor het COV een plan op tafel heeft gelegd.

Hoe vaak moeten we nog alarm slaan? Hoeveel rapporten moeten er nog verschijnen voor er echt tot actie wordt over gegaan? Besparingen in onderwijs zijn vandaag niet aan de orde. Investeren des te meer.

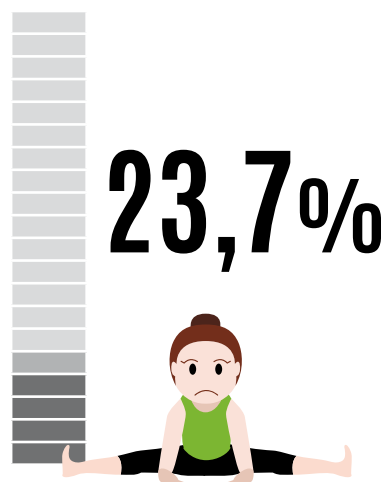
Om de drie jaar brengt de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen een werkbaarheidsmonitor uit. Daarin brengt de raad, samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, de kwaliteit van de jobs in Vlaanderen gedetailleerd in kaart. Dat is nodig. Want in 2009 engageerden de Vlaamse sociale partners en de Vlaamse regering zich samen om de werkbaarheid van de jobs gevoelig op te krikken.

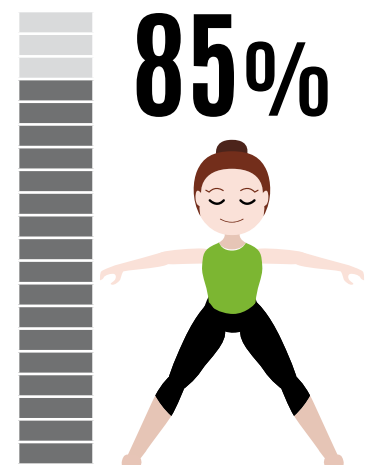
Ik vind mijn werk werkbaar

Ik vind mijn job afwisselend en krijg de kans om mijn vaardigheden ook echt in te zetten

Ik vind moeilijk een evenwicht tussen werk en privé

Ik voel me sterk betrokken bij mijn werk en sta gemotiveerd voor de klas